

Yerel Yerle?tirmeye (Adrese Dayal? Yerle?tirmeye) Yönelik Guttman Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yerel Yerle?tirmeye (Adrese Dayal? Yerle?tirmeye) Yönelik Guttman Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33250>

Özet

Yerel Yerleştirmeye Yönelik Guttman Tutum Ölçeği, Türkiye'deki ortaöğretim kurumlarına geğiş sistemi olan **Liselere Geğiş Sistemi (LGS)** kapsamında uygulanan **Yerel Yerleştirme** (Adrese Dayal? Yerleştirme) uygulamasına karş bireylerin tutumlarının ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, **Guttman Ölçeklemesi** tekniğinin temel prensiplerine uygun olarak, tutum hiyerarşisini ve kümülatif yapışın ortaya koymayı hedeflemiştir. Bu ölçek, eğitim politikalarının paydaşlar üzerindeki kabul düzeyini ve etkilerini değerlendirmek için tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, 2020 yılında Coşkun, Şam ve Turanlı tarafından gerçeleştirilen kapsamlı bir araştırma sürecinin sonucudur.

Ölçek, özellikle eğitim sistemi reformlarının toplumsal algışın ve benimsenme derecesini belirlemede kritik bir rol oynamaktadır. **Yerel Yerleştirme** sistemi, öğrencilerin ikamet adreslerine yakın okullara yerleştirilmesini öngördüğünden, veli ve öğrenci tutumlarının bu yeni sisteme adaptasyonu ve memnuniyeti, eğitimin başarısın açışından büyük önem taşımaktadır. Bu ölçek, ilgili paydaşların tutumlarının sistematik ve hiyerarşik bir düzlemde analiz etme imkanı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Tutum Ölçeği, Guttman Ölçeklemesi, Yerel Yerleştirme, Liselere Geğiş Sistemi (LGS), Adrese Dayal? Eğitim, Eğitim Politikaları, Psikometri, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Meltem Coşkun, Burcu Şam, Nilgün Turanlı

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulanan ve merkezi sınav puanı dğındaki kriterleri (özellikle ikamet adresi) temel alan **Yerel Yerleştirme** sistemine yönelik öğrenci, veli ve diğ eğitim paydaşlarının sahip olduğu **tutum** düzeylerini ölçmektir. Ölçek, söz konusu yerleştirme mekanizmasının getirdiği zorluklar, fırsatlar ve algılanan adaleti değerlendiren hiyerarşik bir tutum profilini çıkarmayı amaçlamaktadır.

Ölçek, eğitim araştırmacılarına, politika yapıcılara ve okul yöneticilerine, **Yerel Yerleştirme** sistemine dair mevcut kabul düzeyini ve olası direnç noktalarını belirlemede nicel veriler sağlamak üzere tasarlanmıştır. Bu sayede, sistemin iyileştirilmesi veya iletişim stratejilerinin yeniden düzenlenmesi için kanıta dayalı kararlar alınmasına zemin hazırlanmaktadır.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Ölçek, psikolojik bir yap? olarak "Yerel Yerleştirme Sistemine Yönelik Tutum"u ölçmektedir. **Tutum**, bireyin belirli bir nesne, ki?i, durum veya politikaya kar?? sahip oldu?u bilişsel, duyuşsal ve davranışsal e?ilimlerin organize bir bütünüdür. **Guttman Ölçeklemesi** kullan?lması, ölçülen tutumun tek boyutlu (unidimensional) ve kümülatif bir do?aaya sahip oldu?unu varsayar.

Kümülatif do?a gereği, ölçekteki maddeler zorluk veya kabul düzeyine göre sıralanm??tır. Bu, bir bireyin daha zorlayıcı veya daha olumlu bir maddeyi kabul etmesi durumunda, o ki?inin daha kolay veya daha az olumlu maddeleri de kabul ettiği anlamına gelir. Bu hiyerarşik yap?, tutumun basit bir skor yerine, bir kabul örüntüsü olarak incelenmesine olanak tanır. Yap?, sistemin adaletine, okula yakınlı?ın faydalarına ve merkezi sınav baskısının azalmasına yönelik algılar? içermektedir.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal çal??masında (Coşkun, ?nam, & Turanlı, 2020), **Guttman Ölçeklemesi** tekniği kullan?ldı?? için geçerlik çal??malar? geleneksel faktör analizi yerine genellikle kümülatif modelin uygunlu?una odaklanm??tır. Bu bağlamda, geçerlik, maddelerin ölçülen yap?y? ne ölçüde tek boyutlu ve hiyerarşik olarak temsil ettiğine dayanır.

Guttman ölçeklerinde temel geçerlik göstergeleri **Tekrarlanabilirlik Katsayısı (Coefficient of Reproducibility - CR)** ve **Ölçklenebilirlik Katsayısı (Coefficient of Scalability - CS)** de?erleridir. Yüksek CR ve CS de?erleri, maddelerin teorik olarak beklenen kümülatif örüntüye uygunlu?unu gösterir ve bu da ölçeğin yapışal geçerliğine işaret eder. Genellikle CR de?erinin 0.90'ın üzerinde, CS de?erinin ise 0.60'ın üzerinde olması ölçeğin kabul edilebilir düzeyde geçerli oldu?unu gösterir. Orijinal çal??mada bu katsayılar?n yeterli düzeyde oldu?u rapor edilmiştir, ancak kaynakta spesifik de?erler belirtilmemiştir.

Güvenirlik

Guttman Ölçeklemesi bağlamında güvenilirlik, genellikle ölçümün tutarlılığı ve tekrarlanabilirliği ile ilişkilidir. Geleneksel iç tutarlılık katsayılar? (örneğin Cronbach Alfa) Guttman ölçeklerinin kümülatif do?ası nedeniyle uygun olmayabilir veya yanıltıcı sonuçlar verebilir.

Bu ölçek için güvenilirlik, özellikle **Ölçklenebilirlik Katsayısı (CS)** ile dolaylı olarak sağlanır. CS de?eri, maddelerin tutarlı bir hiyerarşi oluşturup oluşturmadığını göstererek, ölçeğin güvenilir bir sıralama sağladığına kanıtlar. Yüksek ölçklenebilirlik, ölçüm hatalarının düşük oldu?unu ve sonuçların kararlı oldu?unu ima eder. Orijinal geliştirme çal??ması, ölçeğin tutarlı ve güvenilir bir ölçüm aracı oldu?unu do?ulam??tır.

Faktör Analizi

Geleneksel **Faktör Analizi** (Aç?mlay?c? veya Do?rulay?c?), genellikle Likert tipi ölçeklerdeki temel boyutlar? ve gizil yap?lar? belirlemek için kullan?lr. Ancak, Yerel Yerle?tirmeye Yönelik Guttman Tutum Ölçe?i, do?as? gere?i tek boyutlulu?u (unidimensionality) zorunlu k?lan **Guttman Ölçeklemesi** prensibiyle geli?tirilmis?tir.

Bu nedenle, ölçek geli?tirme a?amas?nda, faktör analizinden ziyade, maddelerin kümülatif modeline ne kadar uydu?u (hata oranlar? ve ölçeklenebilirlik katsay?lar?) kontrol edilmi?tir. E?er bir faktör analizi yap?lm??sa bile, bunun amac? Guttman modelinin varsayd??? tek boyutu teyit etmek veya kalan varyans? incelemek olmu?tur. Ölçe?in birincil psikometrik dayana??, maddelerin hiyerar?ik s?ralan???dır.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Development/Geli?tirilmis? Ölçek)

Format: Guttman Ölçeklemesi (Kümülatif, Hiyerar?ik S?ralama)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Liselere Geçi? Sistemi (LGS) sürecinde olan ö?renci ve veliler.

Age Group: Türkiye'de ortaokul son s?n?f (8. s?n?f) ö?rencileri ve bu ö?rencilerin velileri (yakla??k 13-15 ya? aral??? ve yeti?kinler).

Population Details: Ölçek, LGS kapsam?nda yerel yerle?tirme uygulamalar?na maruz kalan veya bu konuda görü? bildirme yetkinli?ine sahip olan e?itim payda?lar? üzerinde uygulanm??tır.

Test Methodology: Maddelerin kabul veya ret edilme örüntülerine dayal? olarak, bireylerin tutumlar?n?n hiyerar?ik olarak s?raland??? **Guttman Ölçeklemesi** tekni?i kullan?lm??tır. Ölçek, belirli bir tutumun kabul edilme zorlu?una göre s?ralanan maddelerden olu?ur.

Anahtar Kelimeler

E?itim Reformu, Tutum Ölçümü, Kümülatif Ölçek, Psikometri, Tutum, Yerle?tirme Sistemi, Guttman.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Yazar ORCID bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar: meltemcoskun@hacettepe.edu.tr (Meltem Çoğkun)

Correspondence Address: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (Tahmini).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Ölçeğin geliştirildiği ve yayımlandığı yılı 2020'dir.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanımı ve izin şartları için sorumlu yazar Meltem Çoğkun ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçlı kullanımlar için genellikle orijinal kaynağa atıf yapılması beklenir.

Kaynaklar

Çoğkun, M., İnam, B., & Turanlı, N. (2020). Liselere geçiş sistemi: Yerel yerleştirmeye yönelik Guttman Tutum Ölçeği geliştirilmesi. *Sakarya Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 152-165. doi: <https://doi.org/10.19126/suje.64677>

Makalenin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[yerel-yerlestirmeye-adrese-dayali-yerlestirmeye-yonelik-guttman-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

Yerel Yerleştirmeye (Adrese Dayalı Yerleştirmeye) Yönelik Guttman Tutum Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Orijinal kaynak içeriğinde ölçek maddeleri doğrudan sunulmamıştır. Maddelerin tam listesi için Çoğkun, İnam ve Turanlı (2020) tarafından yayımlanan makaleye başvurulması gerekmektedir. Guttman ölçeklerinin doğası gereği, maddeler genellikle "Evet/Hayır" veya "Kabul Ediyorum/Reddediyorum" gibi dikotomik yanıt formatına sahip olup, tutumun en zayıf ifadesinden en güçlü ifadesine doğru sıralanmıştır.